

Brüsszel, 2019.6.7.
COM(2019) 259 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK

A leginkább rászoruló személyeket támogató európai segítségnyújtási alap által 2017-ban társfinanszírozott operatív programokra vonatkozó éves végrehajtási jelentések összefoglalója

A leginkább rászoruló személyeket támogató európai segítségnyújtási alap által 2017-ban társfinanszírozott operatív programokra vonatkozó éves végrehajtási jelentések összefoglalója

1. BEVEZETÉS

A leginkább rászoruló személyeket támogató európai segítségnyújtási alap (FEAD)¹ a szegénység legsúlyosabb formáinak, például az élelmiszerhiánynak, a gyermekszegénységnek és a hajléktalanságnak az enyhítését szolgálja. Az alapból (folyó áron) összesen körülbelül 3,8 milliárd EUR érhető el. Az EU legfeljebb 85 % társfinanszírozást biztosít a tagállamok által kiutalt erőforrások kiegészítésére, így az alap teljes értéke 4,5 milliárd EUR körül alakul. A tagállamok i. az élelmezési segélyt és/vagy alapvető anyagi támogatást biztosító operatív programot (OP I), és/vagy ii. társadalmi befogadást célzó operatív programot (OP II) hajtják végre. Az élelmezési segély és/vagy alapvető anyagi támogatás biztosítását kísérő rendelkezésekkel kell kiegészíteni, például azzal, hogy az adott személyeket szociális szolgálatokhoz küldik. A 223/2014/EU rendelet (FEAD-rendelet) 13. cikkének (9) bekezdésével összhangban ez az összefoglaló a Bizottság által elfogadhatónak ítélt 2017-es végrehajtási jelentésekben szereplő információk alapul. Az adatokra bizonyos korlátozások érvényesek. Ezen belül több mutató meghatározása adatokra épülő becslések alapján történt, és az összesített értékeket fenntartásokkal kell kezelni (lásd a Mellékletet). A tagállamok jelentései jelenleg már teljesebb körűek, de továbbra is mutatkoznak hiányosságok. Például a horizontális elvekhez kapcsolódó jelentéstétel gyakran nem tér ki azokra az intézkedésekre, amelyeket az ezen elveknek való megfelelés céljából hajtottak végre. A kísérő intézkedések vonatkozásában a jelentéstétel javult, de a megadott bizonyítékok alapján továbbra is nehéz megállapítani, hogy a társadalmi befogadásra irányuló célkitűzés megvalósulását mennyiben segítették elő ezek az intézkedések. A végrehajtást érintő akadályok és kihívások szisztematikus jelentése továbbra sem történik meg. Az Egyesült Királyság kivételével valamennyi tagállam nyújtott be végrehajtási jelentést. A végrehajtás és a jelentéstétel közötti időkülönbségre tekintettel ez az összefoglaló jelentés a későbbi fejleményeket is ismerteti, amennyiben rendelkezésre állnak erre vonatkozó információk.

2. A LEGÚJABB FEJLEMÉNYEK UNIÓS SZINTEN

Bár a szegénység vagy a társadalmi kirekesztés kockázatának kitettek aránya 2017-ben 23,5 %-ról 22,4 %-ra csökkent, a társadalmi kirekesztés kockázata továbbra is kihívást jelent, különösen a gyermekek, a hajléktalanok, a fogyatékossgal élő személyek és a migráns háttérrel rendelkezők esetében. A szegénység és a társadalmi kirekesztés kockázatának kitettek száma összesen 113 millió volt, ami a válság előtti sinthez képest csökkenést jelent, de még mindig messze elmarad az Európa 2020 stratégia célkitűzéseitől. A súlyos anyagi nélkülözésben élők aránya alacsonyabb, mint valaha, de több tagállamban továbbra is magas. A közelmúltban szinte valamennyi tagállamban növekvő tendenciát mutatott a hajléktalanság. A szegénység kockázata a gyermekek esetében jóval meghaladja a teljes lakosságot érintő kockázatot. Ebben a helyzetben továbbra is elengedhetetlen a támogatás, amelyet a FEAD a leghátrányosabb helyzetben lévő társadalmi csoportoknak nyújt

¹ Az Európai Parlament és a Tanács 223/2014/EU rendelete (2014. március 11.) a leginkább rászoruló személyeket támogató európai segítségnyújtási alapról (HL L 72., 2014.3.12., 1. o.). A rendelet a költségvetési rendelet felülvizsgálatával augusztusban módosításra került: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1537946431022&uri=CELEX:02014R0223-20180802>

élelmiszerek és alapvető fogyasztási cikkek, úgymint iskola- és tisztálkodási szerek biztosításával, illetve a társadalmi befogadást célzó tevékenységek szervezésével.

2018-ban a Bizottság ambiciózus javaslatot fogadott el az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) következő programozási időszakban történő létrehozásáról, amelynek során a FEAD, az ESZA és további három finanszírozási eszköz összeolvad.² A javaslatról jelenleg folynak a tárgyalások a társjogalkotókkal. A hatásvizsgálattal³ alátámasztott ESZA+ rendelet⁴ célja annak biztosítása, hogy a megosztott irányítás alá tartozó források a főbb kihívásokra fókuszáljanak, különösen a szociális jogok európai pillérének alapelveit támogassák, valamint az európai szemeszter ajánlásainak végrehajtását mozdítsák elő. A fent említett, továbbra is fennálló kihívásokra tekintettel a rendelet célja, hogy a nemzeti ESZA+ allokációk jelentős részét (legalább 25 %-ot) a társadalmi befogadás elősegítésére fordítsa, és enyhítse az anyagi nélkülözést azzal, hogy uniós szinten 4 %-ot állapít meg célszámként, tagállamonként pedig 2 %-ban írja elő az allokáció minimális mértékét. Ez biztosítja majd azt, hogy a források egy bizonyos minimális összege eljusson a legrászorultabbakhoz. A Bizottság becslései szerint a támogatás a FEAD jelenlegi szintjével azonos marad. Az ESZA+ rendelet az érdekelt felek azon kérésére is kitér, hogy az ilyen típusú támogatásra kevésbé szigorú követelmények, valamint egyszerűsített adatgyűjtési, nyomon követési és jelentéstételi követelmények vonatkozzanak.

A **FEAD szakértői csoport**, amely az irányító hatóságok tagjaiból áll, 2017 és 2018 között két alkalommal ülésezett, hogy megvitassa a FEAD-program végrehajtását, ideértve az ESZA+ alapvető anyagi támogatást (XI. egyedi célkitűzés) és a leginkább rászorulóknak társadalmi beilleszkedését (X. egyedi célkitűzés) érintő intézkedéseinek kidolgozását. A kerekasztal résztvevői tájékoztak a FEAD és az ESZA komplementaritásának jelenlegi helyzetéről. A Bizottság adott otthont a **FEAD-hálózati értekezleteknek**, amelyek azzal a kérdéssel is foglalkoztak, hogy milyen lesz a FEAD jövője az új programozási időszakban. 2018 végéig 13 eseményre került sor, melynek résztvevői megoszthatták egymással tapasztalataikat és a bevált gyakorlatokat. A résztvevők – különösen a fogadó tagállamok – esettanulmányokat ismertettek, valamint megosztották egymással a FEAD programjainak végrehajtásával kapcsolatos, közös érdeklődésre számot tartó kérdésekkel összefüggésben felmerült nehézségeiket és megoldásaikat. Az ülések fő témája a kísérő intézkedések köre, valamint a hajléktalanság és a lakhatásból való kirekesztettség visszaszorítása volt. A hálózati értekezletet első ízben kötötték össze a FEANTSA (Hajléktalanokkal Foglalkozó Nemzeti Szervezetek Európai Szövetsége) hajléktalanság elleni küzdelmet elismerő 2018-as díjának átadási ünnepségével. 2017 és 2018 második felében került sor a **partnerszervezetek képviselőinek uniós szintű** éves találkozóira, ahol a résztvevők mindenekelőtt az új programozási időszakhoz és a kommunikációs tevékenységek végrehajtásához kapcsolódó kihívásokat és elgondolásokat vitatták meg.

A **FEAD félidős értékelése**⁵ megerősítette, hogy **égető szükség van arra a segítségre, amelyet a FEAD a leginkább rászorulóknak nyújt.** A FEAD 2014 és 2017 között átlagosan 12,7 millió ember számára nyújtott támogatást. Az Alap összhangban áll a szegénység

² Az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés, a foglalkoztatás és a szociális innováció európai uniós programja és az egészségügyre vonatkozó program.

³ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/budget-may2018-esf-egf-swd_en.pdf

⁴ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/budget-may2018-european-social-fund-plus-regulation_en.pdf

⁵ Bizottsági szolgálati munkadokumentum: A leginkább rászoruló személyeket támogató európai segítségnyújtási alap félidős értékelése, SWD (2019) 148; és vezetői összefoglalója, SWD (2019) 149.

enyhítését célzó nemzeti alapokkal és az uniós alapokkal (nem utolsósorban az ESZA-val), valamint kiegészíti azokat. A FEAD szinte minden tagállamban jelentős kedvező hatást gyakorolt, különös tekintettel az új célcsoportokra, az új tevékenységekre és a nagyobb területi lefedettségre. Az egyik jelentős hatás a partnerszervezetek megnövekedett kapacitása és professzionalizálódása volt. Azonban egybevágó bizonyítékok mutatnak a túlszabályozásra⁶, amelynek következtében túlzott követelmények alakulnak ki, mint például az, hogy a legtöbb tagállam előírja a kedvezményezettek regisztrációját. A levont tanulságok közé tartozik az, hogy továbbra is a leginkább rászorulókat kell a középpontba helyezni, meg kell erősíteni az ESZA-val fennálló szinergiákat, a végrehajtásnak pedig rugalmasnak kell maradnia. Ezekkel a kérdésekkel a Bizottság ESZA+ alapról szóló javaslata foglalkozott.

2017-ben a FEAD-rendeletben előírtaknak megfelelően az OP I-et alkalmazó tagállamok mindegyike elvégezte a végső kedvezményezettek strukturált felmérését⁷. Ezeket a felméréseket e jelentés is tárgyalja. A felmérések célja a végső kedvezményezettek társadalmi-gazdasági hátterének, jelenlegi és korábbi helyzetének, valamint a FEAD-támogatással való megelégedettségének megismerése volt. További cél volt a partnerszervezetektől történő adatgyűjtés az anyagi támogatás és a kísérő intézkedések típusai kapcsán .

3. AZ OPERATÍV PROGRAMOK VÉGREHAJTÁSA TERÉN ELÉRT EREDMÉNYEK

3.1. Pénzügyi végrehajtás

Összességében elmondható, hogy a FEAD-programok pénzügyi végrehajtásának gyorsulása 2017-ben folytatódott. A gyakorlatban a FEAD-műveletek támogatására jóváhagyott elszámolható (nemzeti és uniós) közkiadások teljes összege 637,3 millió EUR-ra nőtt a 2016-os 569,5 millió EUR-hoz képest. A 2015-ös értékhez (444,2 millió EUR) viszonyítva ez jelentős mértékű növekedés volt. A 2014 és 2017 közötti időszakra összesen elkülönített kiadások így 1 973,5 millió EUR-t tesznek ki, ami a programok összes forrásának (uniós és nemzeti társfinanszírozás) 44 %-át képviseli. A kedvezményezettek felé történő kifizetések 2017-ben az előző évhez képest alacsonyabbak voltak (405,2 millió EUR 2017-ben a 2016-os 434,9 millió EUR összeghez képest), azonban kissé magasabbak voltak, mint 2015-ben (395,2 millió EUR). A részletes pénzügyi bontást a Melléklet I. táblázata (tagállamonként is) tartalmazza.⁸

A Bizottsághoz benyújtott kifizetési kérelmek tekintetében jelentős előrelépés tapasztalható. 2017-ben a tagállamok összesen 475 millió EUR elszámolható közkiadást jelentettek be (ez az összeg 2016-ban 353,4 millió EUR, 2015-ben pedig 46,3 millió EUR volt).

A pénzügyi végrehajtás kapcsán megjegyzendő, hogy 2018. december 31-ig a Bizottság összesen 955 millió EUR-t fizetett ki időközi kifizetés formájában. Ekkor a Bizottság általi időközi kifizetések szintjével kifejezett pénzügyi végrehajtás meghaladta a 2014–2020-as időszakra érvényes teljes allokáció 25 %-át.

⁶ Túlszabályozás alatt azt értjük, ha a tagállamok az uniós jogszabályok nemzeti szintű végrehajtása során olyan rendelkezéseket hoznak, melyek meghaladják az uniós jog által előírt, a végrehajtáshoz feltétlenül szükséges mértéket. Ez előnyösnek is bizonyulhat, de indokolatlan költségeket is róhat a vállalkozásokra és a hatóságokra, amit azok – tévesen – az uniós szabályozásnak tulajdonítanak.

⁷ A 223/2014/EU rendelet 17. cikkének (4) bekezdése.

⁸ Több tagállam frissítette a FEAD közös bemeneti mutatóinak bizonyos értékeit 2015-re és 2016-ra nézve. Emiatt a jelen szakaszban közölt értékek eltérhetnek a korábbi években közzétett értékektől.

3.2. Fizikai végrehajtás

2017-ben 26 tagállam nyújtott segítséget a FEAD keretein belül, ami az előző évhez képest jelentő előrehaladás. Ciprus, Horvátország és Magyarország 2017-ben kezdte meg a támogatás elosztását, Portugália pedig ismét megkezdte az élelmiszerosztást, amely 2016-ban szakadt meg. A 26 tagállam közül 22 osztott ki élelmiszert és/vagy adott alapvető anyagi támogatást kísérő intézkedések mellett (OP I; lásd az 1. ábrát), és négy hajtott végre társadalmi befogadást célzó programokat (OP II; lásd az 1. ábrát). 2017-ben az Egyesült Királyságon kívül Románia volt az egyetlen tagállam, amely intézményi változások nyomán operatív programjának átalakítására kényszerült.

2017-ben és 2018-ban több operatív program módosítására került sor, ami azt mutatja, hogy a beavatkozások vagy a konkrét végrehajtási intézkedések megtervezése hatékonyabban is végezhető. A módosítások a legtöbb esetben a végső kedvezményezettek megcélzásának módját, a végső kedvezményezettek esetében érvényes támogathatósági szempontokat, és/vagy az élelmezési segély és az anyagi támogatás összetételét érintették. Az operatív programok egyes módosításai az átalány alkalmazásával – és így az alap kezelésének egyszerűsítésével – álltak összefüggésben. Gyakran került sor olyan változtatásokra, amelyekhez nem volt szükség hivatalos módosításra; ilyen volt például a kísérő intézkedések bővítése vagy a felmerülő szükségletekhez való igazítása.

1. ábra: A 2017-ben teljesített segítségnyújtás típusa

Operatív program	A segítségnyújtás típusa	Tagállam
OP I	Élelmezés	BE, BG, CY, EE, ES, FI, FR, HU, IT, LT, MT, PL, PT, SI (14)
	Alapvető anyagi támogatás	AT (1)
	Mindkettő	CZ, EL, HR, IE, LU, LV, SK (7)
OP II	Társadalmi befogadás	DE, DK, NL, SE (4)

A becslések szerint 2017-ben közel 12,9 millió ember részesült a FEAD-támogatásban, amely szám magasabb, mint a 2014 és 2017 között egy évben elért emberek átlagos száma (12,7 millió). A 2017-ben elért emberek közül több mint 12 millió (95 %) részesült élelmezési segélyben, és körülbelül 580 000 (4,5 %) alapvető anyagi támogatásban⁹, valamint körülbelül 36 600 (0,3 %) vett részt a társadalmi befogadást célzó programokban (OP II)¹⁰.

A négy tagállam, amely társadalmi befogadást célzó programokat hajtott végre, a 2016-os eredményekhez képest 25 %-kal több embert ért el. Hollandia és Svédország az előző évhez képest kiemelkedő növekedést ért el (az előbbi 333 %-ot, az utóbbi 117 %-ot) annak köszönhetően, hogy a végső kedvezményezettek javasolt társadalmi befogadást célzó tevékenységekbe történő bevonása érdekében más stratégiákat vezettek be (ezek részletes ismertetését lásd lent). Mind a négy tagállam elérte vagy túlteljesített éves célszámait többségét.

A tagállamok fele a 2016-os eredményhez képest több ember ért el, bár a végső kedvezményezettek teljes száma összességében csökkent: a 2016-os 16 milliós értékről

⁹ Azoknak az operatív programoknak az esetében, amelyek a támogatás mindkét formáját biztosítják, bizonyos mértékű átfedés lehetséges, mivel ugyanazok a személyek egynél többször szerepelhetnek a számadatok között.

¹⁰ Az ismertetett számok a partnerszervezetek becslésein alapulnak. Lehetséges, hogy bizonyos végső kedvezményezetteket egynél többször tüntettek fel.

12,9 millióra esett vissza 2017-ben, főként annak következtében, hogy Románia 2017-ben nem nyújtott segélyeket. 2016-ban Románia 3,3 millió embernek nyújtott támogatást, de – ahogy fentebb kifejtésre került – 2017-ben ezt meg kellett szakítani. Ezt a csökkenést részben ellensúlyozta az a 13 tagállam (Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehország, Dánia, Franciaország, Hollandia, Írország, Lengyelország, Lettország, Luxemburg, Németország, Svédország), amely együttesen körülbelül 362 000-rel több végső kedvezményezettet ért el, mint 2016-ban. Emellett Ciprus, Horvátország, Magyarország és Portugália 2017-ben kezdte meg a segítségnyújtást, aminek köszönhetően további 340 000-rel nőtt az elért emberek teljes száma. Írország, amely 2016-ig kizárólag élelmezési segélyt nyújtott, 2017-ben körülbelül 5 000 személy számára már alapvető anyagi támogatást is biztosított.

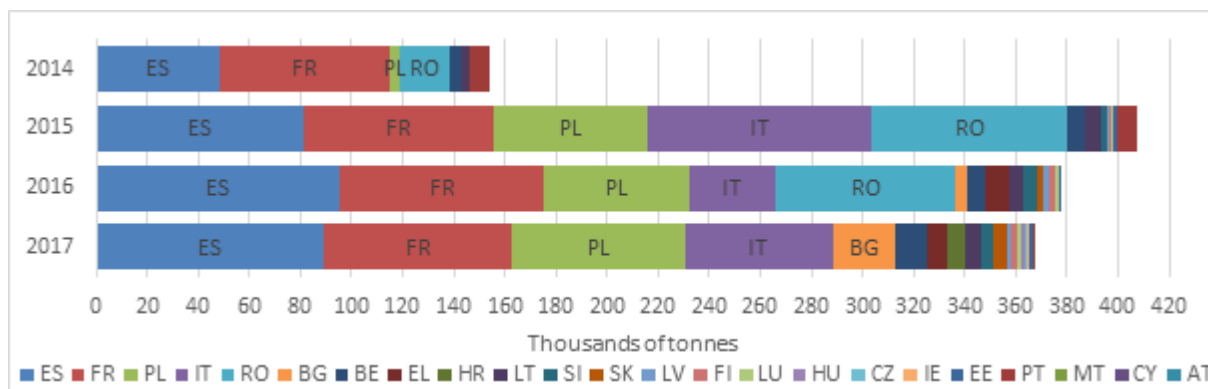
A 12,9 millió személy közül, akik 2017-ben részesültek élelmezési segélyben, alapvető anyagi támogatásban vagy társadalmi befogadást célzó támogatásban, a gyermekek 30 %-ot tettek ki. Ez azt jelenti, hogy 4 millió gyermek részesült támogatásban. Az előző évekhez hasonlóan a támogatottak közel fele (6 millió) nő volt. 10 %-uk volt migráns, külföldi származású személy vagy tartozott valamely kisebbséghez (1,1 millió ember). A végső kedvezményezettek 8 %-a legalább 65 éves volt (1 millió), 3 %-a fogyatékkal élő személy (433 000), 3 %-a pedig hajléktalan személy (370 000).

A FEAD-támogatásban részesülő hajléktalanok becsült száma 2017-ben 71 %-kal nőtt, és meghaladta a 370 000-et. E 370 000 személy körülbelül kétharmadát Olaszországban érték el, ahol a készleteket biztosító programot úgy módosították, hogy több embert érjen el. Belgium és Csehország szintén jelentősen növelte az elért hajléktalan emberek számát (az előbbi élelmezési segéllyel, az utóbbi pedig élelmezési segéllyel és alapvető anyagi támogatással). Belgium, Írország, Lettország, Svédország és Szlovákia szintén növekedésről számolt be e célcsoport kapcsán; Horvátország, Magyarország és Portugália 2017-ben kezdte meg e csoport támogatását a FEAD-alapok felhasználásával¹¹.

OPI – Élelmezési segély

A legtöbb tagállam növelte a támogatásként adott élelmiszer mennyiségét, bár a 2017-ben kiosztott élelmiszer teljes mennyisége összességében 3 %-kal csökkent 2016-hoz képest. Ennek főként az volt az oka, hogy 2017-ben Románia nem nyújtott élelmezési segélyt. 2017-ben 21 tagállam nyújtott élelmezési segélyt. A 2017-ben kiosztott élelmiszer teljes mennyiségének 85 %-át öt tagállam (Spanyolország, Franciaország, Lengyelország, Olaszország és Bulgária) biztosította (lásd a 2. ábrát). Az élelmezési segély kétharmadát tejtermékek, valamint liszt, burgonya és egyéb keményítőtartalmú élelmiszer tette ki. 2017-ben a kiosztott élelmiszer tonnában mért mennyisége a legnagyobb mértékben Olaszországban és Bulgáriában nőtt, ahol az élelmezési segély-programot kiterjesztették. 2016-hoz képest Olaszországban 24 000 tonnával, Bulgáriában 19 000 tonnával több élelmiszer került kiosztásra. Olaszország – annak köszönhetően, hogy további élelmiszereket és partnerszervezeteket vontak be a programba – 2017-ben megnégyszerezte (623 tonnával növelte) a kiosztott élelmiszer mennyiségét. Más tagállamok (ideértve Belgiumot, Ciprust, Csehországot, Horvátországot, Lengyelországot, Lettországot, Litvániát, Magyarországot, Portugáliát és Szlovákiát) szintén növelték a segély formájában elérhetővé tett élelmiszer mennyiségét.

¹¹ Franciaország nem adta meg a 14f. mutató (hajléktalan emberek) becsült értékét.

2. ábra: A 2014 és 2017 közötti élelmezési segély (ezer tonna)

Forrás: FEAD közös kimeneti mutató (ID 11), 2014–2017

Az élelmezési segélyt nyújtó tagállamok többsége otthoni fogyasztásra szánt élelmiszert osztott ki, a legtöbbször egy- vagy többféle szabványosított élelmiszer-csomag formájában. Ilyen volt többek között Belgium, Bulgária, Csehország, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Málta, Portugália, Spanyolország és Szlovákia. Más tagállamokban a partnerszervezetek a támogatást a célcsoportok igényeihez igazították (Finnország, Horvátország, Írország és Szlovénia). Egyes tagállamok készételeket is biztosítottak iskoláskorú gyermekek számára (Ciprus, Csehország, Horvátország és Olaszország) és hajléktalanok számára (Finnország, Lengyelország, Lettország, Magyarország, Olaszország és Szlovákia). A Bulgáriában, Cipruson, Magyarországon és Spanyolországban a partnerszervezetek által nyújtott élelmezési segélyt teljes egészében a FEAD finanszírozta. A többi tagállamban a partnerszervezetek az élelmiszersegélyt más forrásokból finanszírozott vagy adományozott élelmiszerekkel egészítették ki.

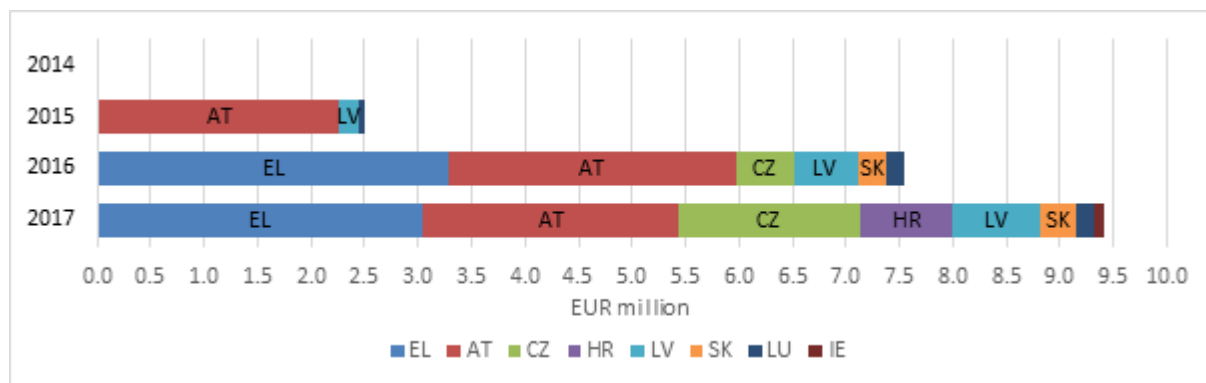
OPI – Alapvető anyagi támogatás

2017-ben a tagállamok az előző évhez képest 25 %-kal több alapvető anyagi támogatást nyújtottak (9,4 millió EUR). Alapvető anyagi támogatás nyújtására Ausztriában, Csehországban, Görögországban, Horvátországban, Írországban, Lettországban, Luxemburgban és Szlovákiában került sor. Az alapvető árucikkek többségét három tagállam osztotta ki (Ausztria, Csehország és Görögország, lásd a 3. ábrát). Ausztria kivételével a tagállamok mindegyike az élelmezési segély mellett nyújtott alapvető anyagi támogatást. Az alapvető anyagi támogatás jelentős növekedése mindenekelőtt annak tulajdonítható, hogy Csehország az általa nyújtott alapvető anyagi támogatást 1,1 millió EUR összeggel növelte annak érdekében, hogy az országban élő leginkább rászoruló polgárok szükségleteit kielégítse. Emellett annak köszönhetően, hogy Horvátország és Írország 2017-ben kezdte meg az alapvető anyagi támogatás nyújtását, az összes árucikk tekintetében körülbelül további 1 millió EUR összegű emelkedés történt. A kiosztott árucikkek értéke Lettországban és Szlovéniában is nőtt, azonban Ausztria és Görögország 2016-hoz képest 530 000 EUR-val kisebb értékben osztott ki ilyen támogatást.

A tagállamok főként gyermekes családok részére osztott ki iskolaszereket és higiéniai termékeket. Csehország, Horvátország és Szlovákia a hajléktalanokat is bevonta a célcsoportba, higiéniai és egyéb termékeket biztosítva számukra. A gyermekes családok rendelkezésére bocsátott termékek írószereket és iskolai felszereléseket (Ausztria, Horvátország, Írország és Lettország), valamint iskolatáskákat (Ausztria, Horvátország és Lettország) is magukban foglaltak. Lettország és Szlovákia személyes higiéniai termékeket, Horvátország pedig babaruhákat és babaápolási cikkeket, sportszereket és ruházatot

biztosított. A hajléktalan emberek főként személyes higiéniai termékekhez jutottak. Csehországban konyhai felszereléseket, ruházatot és háztartási textíliákat, Horvátországban pedig hálósákot/takarókat és háztartási textíliákat osztottak ki támogatásként a számukra.

3. ábra: Az alapvető anyagi támogatás összértéke 2014 és 2017 között (millió EUR)

Forrás: FEAD közös kimeneti mutató (ID 15), 2014–2017. Megjegyzés: 2014-ben nem került sor alapvető anyagi támogatásra.

A tagállamok a jogosult végső kedvezményezettek azonosítását az irányító hatóságok bevonásával, társadalombiztosítási adatok alapján, vagy partnerszervezetek bevonásával, e szervezeteknek a célcsoportok társadalmi és gazdasági helyzetére és szükségleteire irányuló tudására és ismereteire támaszkodva végezték el. Ez összhangban áll a FEAD-program jogalapjával, mivel – objektív kritériumok alapján és az érintettekkel folytatott konzultáció során – minden tagállam maga dönt arról, hogy hogyan azonosítja a leginkább rászorulókat. Egyes tagállamokban (Lettország, Litvánia, Olaszország, és Szlovénia) az irányító hatóság előírásai szerint a végső kedvezményezettek egy jelentkezési űrlap kitöltésével lettek támogatásra jogosultak. Más tagállamok más módszereket alkalmaznak. Luxemburgban a végső kedvezményezettek értékelését eseti alapon végezték szakemberek, míg Finnországban a partnerszervezetek főként „nyílt segélynapokat” szerveztek, ahol mindenki élelmiszerhez jutott, aki igényelte. A hajléktalanok számára biztosított készletekhez általában minden olyan személy hozzájutott, aki kérte azt vagy az ételosztó helyszíneken megjelent (Finnország, Lengyelország, Lettország, Magyarország, Olaszország, és Szlovákia).

OPI – Kísérő intézkedések

A tagállamok által készített jelentések szerint az ételmezési segélyhez és/vagy az alapvető anyagi támogatáshoz kapcsolódó kísérő intézkedések előmozdították a leginkább rászorulóknak társadalmi befogadását. A végső kedvezményezettek strukturált felmérése azt mutatta, hogy Olaszországban például az ételmezési segélyek és a kísérő intézkedések alapvető fontosságúak voltak a marginalizált emberek és családjaik számára. A támogatás, amelyben részesültek – amellett, hogy kielégítette alapvetőbb szükségleteiket és enyhített helyzetükön – társadalmi befogadásukat is segítette. Bulgáriában a felmérések arra mutattak rá, hogy a kísérő intézkedéseknek köszönhetően a végső kedvezményezettek több információhoz juthattak a szociális és egészségügyi szolgáltatások kapcsán, valamint javult a családi költségvetés kezelésére való készségük. Egyes végső kedvezményezettek munkát is találtak azután, hogy csatlakoztak a programhoz. A 2018 októberében megrendezett 12. FEAD-hálózati értekezleten a résztvevők a bevált gyakorlatokat érintő fontos eszmecserén

vettek részt: hét tagállam hatóságai és partnerszervezetei ismertették és osztották meg az általuk alkalmazott megközelítéseket.

A tagállamok többsége a kísérő intézkedések több mint három típusát alkalmazta, míg néhány tagállam úgy döntött, hogy egy vagy két tevékenységet helyez a középpontba. A 2017-ben végrehajtott kísérő intézkedések az alábbiakat foglalták magukban¹²:

- **szociális tanácsadási/pszichoszociális szolgáltatások** (Belgium, Bulgária, Ciprus, Csehország, Észtország, Franciaország, Horvátország, Lettország, Magyarország, Szlovénia és Szlovákia), például a szülők/gondviselők kérésére ingyenes pszichológiai támogatás az állami iskolákban tanuló gyermekek részére, vagy tanácsadás nehéz élethelyzetekben;
- **táplálkozással kapcsolatos tanácsadás/az egészséges étkezéssel kapcsolatos tanácsadás** (Belgium, Bulgária, Csehország, Észtország, Finnország, Franciaország, Horvátország, Lengyelország, Lettország, Luxemburg, Málta, Portugália, Szlovénia és Szlovákia), ideértve az élelmiszerek elkészítését, tárolását és újrahasznosítását, valamint az egészséges étkezést népszerűsítő főzőworkshopok és oktatások szervezése;
- **pénzügyi tanácsadás/költségvetés-kezelési támogatás** (Belgium, Bulgária, Csehország, Észtország, Horvátország, Lengyelország, Lettország, Málta, Szlovénia és Szlovákia), amelynek célja többek között a végső kedvezményezettek adósságállományának csökkentése;
- az érintettek **továbbküldése** más állami intézményekhez vagy nem kormányzati szervezetekhez az ott nyújtott szociális és egészségügyi szolgáltatások igénybevétele céljából (Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehország, Észtország, Finnország, Franciaország, Horvátország, Lettország, Luxemburg, Olaszország és Spanyolország).
- **társadalmi és szabadidős tevékenységek** (Észtország, Finnország, Franciaország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Málta és Szlovénia), például közös étkezések, kulturális tevékenységek és szervezett nyaralások, a gyermekek számára nyári táborok, farsangi/karácsonyi ünnepek és sportesemények;
- **oktatási tevékenységek és készségfejlesztések/programok** (Észtország, Franciaország, Litvánia, Spanyolország és Szlovénia), ideértve a munkaerőpiaci integrációt, a nyelvtanulást, vagy a gyermekek tanulásának előmozdításával foglalkozó workshopokat;
- **különböző háztartási ismeretek** (Belgium, Franciaország, Horvátország, Luxemburg, Lettország, Málta, Portugália és Spanyolország), elsősorban főzés, de emellett takarítás, varrás, újrahasznosítás stb. is; valamint
- **egyéb szolgáltatások/tevékenységek** többek között tanácsadás a veszélyhelyzetek/katasztrófák esetén szükséges teendőkkal kapcsolatban (Bulgária), a megújuló energiával kapcsolatos tevékenységek szervezése (Luxemburg és Málta) és jogi tanácsadás (Szlovénia).

Egyes tagállamok úgy vélték, hogy a kísérő intézkedések a leginkább rászorulóknak bizonyos csoportjai számára különösen fontosak voltak. Ilyen csoportokat alkotnak például a 15 éves vagy fiatalabb gyermekek (Ausztria), az állami iskolákban tanuló gyermekek (Ciprus), az egyedülálló szülők és a nagycsaládok (Litvánia), a hátrányos szociális helyzetű idős emberek (Csehország), és mindazok, akik mozgásszervi vagy egészségügyi problémáik miatt elszigeteltebbek és/vagy kevésbé bíznak a hivatalos intézményekben (Szlovákia). Ezekben az esetekben a tevékenységek célja az volt, hogy az érintetteket

¹² Belgiumban, Cipruson, Észtországban, Finnországban, Franciaországban, Litvániában, Máltán és Romániában a kísérő intézkedéseket nem a FEAD finanszírozta.

összekapcsolják azokkal a konkrét szociális vagy egészségügyi szolgálatokkal, amelyek további segítséget tudtak a részükre nyújtani. Emellett egyes tagállamokban a kísérő intézkedések végrehajtásának köszönhetően a partnerszervezetek tájékozódni tudtak a végső kedvezményezettek szükségleteiről, és javítani tudtak a számukra nyújtott segítségen (Málta és Szlovákia).

OP II – Társadalmi befogadás

2017-ben négy tagállam – Dánia, Hollandia, Németország és Svédország – nyújtott a társadalmi befogadást célzó támogatást. Hollandiában a 2016-os nehéz indulás után 2017-ben igen jó eredményeket ért el az „Idős emberek a szomszédságban” elnevezésű projekt. A projekt célja az volt, hogy enyhítse a hátrányos helyzetű idős polgárokat sújtó társadalmi kirekesztést. Hollandia a célcsoportokkal való kapcsolatok megerősítése után a 2016-os eredményekhez képest háromszor több érintettet tudott bevonni a projektbe. Még fontosabb eredmény, hogy az indulás után egy évvel az elért idős emberek 52 %-a továbbra is részt vett a programban, 39 %-a úgy nyilatkozott, hogy közösségi hálózata javult, és 43 %-ának sikerült fejleszteni digitális és pénzügyi készségeit.

Németország különösen sikeres volt az újonnan érkezett (főleg a roma közösségből származó) felnőttek és a hajléktalanok elérésében, valamint azok tanácsadáshoz és támogató intézkedésekhez való hozzáféréseinek javításában. Az elért újonnan érkezett felnőttek és hajléktalanok több mint 80 %-a volt képes igénybe venni szociális szolgáltatásokat azután, hogy 2017-ben részt vett a társadalmi befogadást célzó tevékenységekben. Megfelelő előrelépés tapasztalható az újonnan érkezett óvodáskorú gyermekek és szüleik célcsoportjában, de további fellépésre van szükség ahhoz, hogy 2020-ra elérjék a célszámot: a 19 700 gyermeket és szülőt.

Dánia azzal javított a hajléktalanok helyzetén, hogy szállást és szociális munkásokat tett elérhetővé számukra. 2017-re már 958 személyt vont be, ami a 2014–2020-as programozási időszakra meghatározott célszám (1400) 68 %-a. A vártnál 15 %-kal több hajléktalan személy vette igénybe a program keretein belül elérhetővé tett szociális szolgáltatásokat.

Svédország 2017-ben a szabad mozgáshoz való jogot gyakorló uniós polgárok / a lakhelyet váltó EGT-beli polgárok közül az előző évhez képest kétszer annyi személyt ért el (2016-ban 505-öt, 2017-ben 1 097-et). Svédország az állampolgári beilleszkedést segítő tevékenységekre összpontosított, például tájékoztatást nyújtott a szállásokról és ismertette a migránsok jogait és kötelezettségeit, valamint fordítási szolgáltatásokat és egészségügyi tanácsadást kínált. Ez utóbbival kapcsolatban az elért emberek 64 %-a nyilatkozott úgy, hogy az igénybe vett segítségnek köszönhetően jobban tudott gondoskodni egészségéről és higiénijáról.

A végrehajtás akadályai

A program szigorú nyomon követése, valamint a hatóságok és a partnerszervezetek között kialakult szoros együttműködés segített számos felmerülő akadály leküzdésében. A 2017-ben készített értékelések és felmérések is felhívták a figyelmet a problémákra, és hasznos információkat nyújtottak a tagállamoknak azok kezelésével kapcsolatban.

Egyes tagállamok főként a következő akadályokat tapasztalták:

- i. jogszabályi korlátozások, kulturális különbségek és a stigmatizáció kockázata következtében előálló nehézségek a végső kedvezményezettek bevonása terén és/vagy a tőlük való információgyűjtés terén (Dánia, Hollandia, Németország, Olaszország, Szlovénia és Szlovákia);
- ii. a szétosztást késleltető bonyolult közbeszerzési eljárások és/vagy ellenőrzési rendszerek és/vagy nehézkes folyamatok (Franciaország, Luxemburg, Olaszország, Spanyolország és Portugália);
- iii. a partnerszervezetek elégtelen kapacitása, amely akadályozta őket a támogatás gyakoribb/szélesebb körű biztosításában vagy a programban való részvételben (Észtország, Spanyolország és Portugália);
- iv. bizonyos árucikkek rossz minősége vagy hiánya (Észtország, Franciaország és Spanyolország);
- v. a támogatás szétosztásának tervezését és logisztikáját érintő problémák, amelyek bizonyos esetben késleltetett elosztáshoz vagy bizonyos árucikkek esetében az elosztás elmaradásához vezettek (Lengyelország, Lettország, Málta és Szlovákia);
- vi. a végső kedvezményezettektől érkező panaszok az élelmiszersomagok súlyával és korlátozott változatosságával, bizonyos árucikkek hiányával és az élelmiszersomagosztás időpontjával/helyszínével kapcsolatos tájékoztatás hiányával kapcsolatban (Belgium, Finnország, Málta és Spanyolország); valamint
- vii. problémák az ellenőrző adatok irányító hatóságok vagy partnerszervezetek által gyűjtésével; ennek következtében bizonyos tagállamok egyes, 2015-ben és 2016-ban jelentett mutatóértékek módosítására kényszerültek (Dánia, Horvátország, Németország, Magyarország, Spanyolország és Svédország).

Két tagállam egyéb akadályokkal szembesült, amelyek hatással voltak a 2017-ben szétosztott élelmiszer teljes mennyiségére, valamint az ugyanabban az évben elért végső kedvezményezettek teljes számára. Romániában az élelmiszerosztás 2017-ben intézményi változások, majd az operatív program átalakítása miatt megszakadt. Portugália 2017-ben ismét megkezdte az élelmiszerosztást, ám erre csak novemberben került sor és csak a kontinentális területeken; az autonóm régiókban nem.

Néhány ország arról tett jelentést, hogy a szegénység visszaszorítása következtében csökkent a végső kedvezményezettek száma. Ez öröndetes hír, de ugyanakkor kihívást is jelent, mivel bizonyos esetekben az ország módosította a szegénység meghatározásához használt paramétereket és/vagy a FEAD általi támogatásra való jogosultság paramétereit (Észtország, Lettország, Szlovénia és Szlovákia).

Horizontális elvek

A tagállamok úgy vélték, hogy az Európai Szociális Alap (ESZA) és a FEAD kölcsönösen megerősítik és/vagy kiegészítik egymást. Bulgária arról számolt be, hogy a FEAD és az ESZA programjai egyaránt segítették megvalósítani az Európa 2020 stratégiának a szegénység enyhítéséhez és a társadalmi kirekesztés visszaszorításához kötődő céljait. Csehországban a FEAD számos partnerszervezete is dolgozott az ESZA által finanszírozott projekteken, és úgy vélték, hogy e tevékenységek kiegészítik egymást. Emellett az ESZA által finanszírozott kezdeményezésekkel való komplementaritás sok esetben a kísérő intézkedéseknek volt köszönhető (pl. a végső kedvezményezetteket ESZA-tevékenységekbe küldték tovább). Ausztriában, Cipruson, Csehországban, Észtországban, Horvátországban, Magyarországon, Olaszországban, Luxemburgban, Máltán és Szlovéniában koordinációs csoportok/munkacsoportok biztosították a program és az ESZA komplementaritását. Dánia, Finnország, Franciaország, Lettország és Németország a koordináció egyéb formáit

választotta. E mechanizmusok szilárd alapot teremtettek a koordináció számára, és segítettek elkerülni az esetleges kettős finanszírozást. Németországban például 2017-ben egy FEAD-projektet leállítottak, mivel célcsoportja azonos volt egy új ESZA-projekt célcsoportjával.

Egyes tagállamok átfogó megközelítéssel törekedtek a nemek közötti egyenlőségre és a megkülönböztetésmentességre, és ezt a horizontális elvet a projektciklus különböző szakaszaiban alkalmazták¹³. Mindegyik tagállam megerősítette például, hogy a támogatás kizárólag szükségletalapú, és hogy nem alkalmaznak a nemet, az etnikai származáson stb. alapuló megkülönböztetést. Egyes tagállamok továbbá a partnerszervezetek számára a nemek közötti egyenlőségre és a megkülönböztetésmentességre vonatkozó útmutatásokat vagy workshopokat dolgoztak ki (Lettország és Németország), a nemek közötti egyenlőséget figyelembe vevő megközelítést alkalmaztak a partnerszervezetek vagy a munkavállalók kiválasztásakor (Dánia, Horvátország és Szlovákia) és/vagy a célcsoportok – például az egyedülálló szülők vagy a fogyatékkal élő személyek – sajátos szükségleteinek figyelembe vételkor (Csehország, Lengyelország, Magyarország, Málta, Szlovákia, Spanyolország és Svédország).

Szlovákiában a nemek közötti egyenlőség valamennyi projektszakasz szerves része volt. Az elfogadott intézkedések a következőkre terjedtek ki: i. a munkavállalók kiválasztása (nemet, életkoron, etnikai származáson, valláson vagy fogyatékonyságon alapuló hátrányos megkülönböztetés nélkül); ii. a partnerszervezetek kötelezettségei (azt az utasítást kapták, hogy a végrehajtási időszak minden szakaszában tartsák tiszteletben a nemek közötti egyenlőséget); és iii. az élelmezési segély és az alapvető anyagi támogatás kiválasztásakor

Az élelmiszer-pazarlás visszaszorítása érdekében egyes tagállamok (főként Bulgária, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Málta, Olaszország, Spanyolország és Szlovénia) hosszú lejáratú idejű élelmiszereket osztottak ki, és az élelmiszertöbbletet más (jótékonyági) szervezetek vagy további végső kedvezményezettek között osztották ki¹⁴. Más tagállamok a nem kívánt termékek kiosztásának minimalizálására összpontosítottak, amikor biztosították, hogy a kiválasztott élelmiszerek megfelelnek a célcsoport szükségleteinek és ízlésének (Ciprus, Írország, Portugália és Szlovákia). Luxemburgban a kiosztott élelmiszerek 34 %-a, Horvátországban 4 %-a adományokból származott. A programban az adományozott élelmiszerek aránya továbbra is alacsony, de a 2018 augusztusában hatályba lépett további egyszerűsítéseknek köszönhetően ezen a téren javulás várható.

Egyes tagállamok általánosabb éghajlati és környezeti szempontokat is figyelembe vettek. Fenntartható anyagokat választottak (Ausztria, Csehország, Lengyelország és Luxemburg), törekedtek a szállítás és a szén-dioxid-kibocsátás minimalizálására (Finnország, Lettország, Luxemburg és Magyarország), környezetvédelmi előírásokat érvényesítettek a beszállítókkal szemben (Franciaország és Horvátország) és/vagy környezetvédelmi kérdéseket érintő oktatási célú workshopokat szerveztek a végső kedvezményezettek számára (Belgium, Lengyelország és Lettország).

A legtöbb tagállamban a végső kedvezményezettek részére eljuttatott élelmiszertípusokat táplálkozási szakértőkkel és/vagy partnerszervezetekkel folytatott konzultáció nyomán választották ki¹⁵. A döntéshozás során tekintettel voltak a végső

¹³ A 223/2014/EU rendelet 5. cikkének (11) bekezdése.

¹⁴ A 223/2014/EU rendelet 5. cikkének (13) bekezdése.

¹⁵ A 223/2014/EU rendelet 5. cikkének (13) bekezdése.

kedvezményezettnek étkezési szokásaira is. A legtöbb tagállam – azzal a céllal, hogy segítsen a kedvezményezettnek a kiegyensúlyozott étrend kialakításában – alacsony szénhidrát-, só-, cukor- és zsírtartalmú, magas fehérje-, rost-, vitamin- és ásványianyag-tartalmú élelmiszereket kínált (Belgium, Csehország, Horvátország, Litvánia, Portugália, Spanyolország, Szlovákia és Szlovénia). Litvániában a kiosztásra kiválasztott élelmiszereknek emellett a tápértékre és a kiosztásra való alkalmasságra vonatkozó nemzeti szabályozásoknak is meg kellett felelniük. Számos tagállam kísérő intézkedések keretein belül biztosított főzőórákat/főzőworkshopokat a végső kedvezményezett számára (Belgium, Franciaország, Horvátország, Lengyelország, Lettország, Luxemburg, Málta, Szlovénia) és/vagy az egészséges és kiegyensúlyozott étrenddel kapcsolatos tanácsadást nyújtott (Belgium, Bulgária, Csehország, Észtország, Finnország, Franciaország, Horvátország, Lengyelország, Lettország, Luxemburg, Málta, Szlovákia és Szlovénia).

Spanyolország alapos értékelésnek vetette alá a kiosztott élelmiszert, hogy megbizonyosodjon afelől, hogy a kiosztott árucikkek segítenek a végső kedvezményezettnek az egészséges és kiegyensúlyozott étrend kialakításában. Az élelmiszereknek több előírásnak kellett megfelelniük, többek között a következőknek: i. ki kellett elégíteniük a kedvezményezett tápanyagszükségletét; ii. hozzá kellett járulniuk a változatos étrendhez; iii. ki kellett elégíteniük a szervezet energiaszükségletének és egészséges egyensúlyt kellett biztosítaniuk; iv. csökkenteniük kellett táplálkozási hiányosságokat a támogatásban részesülő lakosság körében; és v. ki kell elégíteniük a lakosság legkiszolgáltatottabb csoportjainak (a gyermekeknek) szükségleteit. Emellett

A végső kedvezményezettnek strukturált felmérése

A végső kedvezményezettnek felmérése, amelyet az OP I-et végrehajtó tagállamok által 2017-ben végeztek el, arra hívta fel a figyelmet, hogy a FEAD által nyújtott támogatás hatással van a végső kedvezményezettnek háztartására. A végső kedvezményezettnek általában úgy gondolták, hogy a támogatás, amelyben részesültek, változást jelentett számukra vagy a háztartás más tagjaira nézve. Például Belgiumban a végső kedvezményezettnek 75 %-a, Észtországban 93 %-a, Finnországban 93 %-a, Írországban 87 %-a, Horvátországban 76 %-a, Szlovákiában pedig 73 %-a vélekedett így. Emellett a legtöbben úgy nyilatkoztak, hogy egy évvel korábban ők maguk vagy a háztartásuk nem tudta volna megvásárolni a FEAD által kiosztott árucikkeket. Az így vélekedő személyek aránya Észtországban például 64 %, Finnországban 60 %, Luxemburgban 52 % és Szlovákiában 80 % volt.

A felmérések azt mutatták, hogy a legtöbb tagállamban a kísérő intézkedéseket is hasznosnak vagy nagyon hasznosnak tartották, és pozitív korreláció mutatkozott a kísérő intézkedések végrehajtása és a FEAD-dal való általános megelégedettség között. A felmérések arra is rávilágítottak, hogy a program végső kedvezményezettjeinek többsége annak a tagállamnak a polgárai közül került ki, ahol a támogatásra sor került (Finnország: 90 %, Franciaország: 67 %, Olaszország: 70 % és Szlovénia 87 %), kivéve Luxemburgot, ahol a végső kedvezményezettnek többsége nem luxemburgi állampolgár volt. Néhány tagállam arról is jelentést tett, hogy a 2017-ben támogatásban részesülő személyeket a FEAD már a korábbi években is támogatta (Észtországban 85 %, Spanyolországban 96 %, Finnországban 76 % és Franciaországban 81 % nyilatkozott így).

A felmérések arra is felhívták a figyelmet, hogy a segítségnyújtásnak vannak bizonyos területei, ahol fejlesztésekre van szükség, többek között a kiosztott élelmiszer mennyisége és változatossága, valamint a végső kedvezményezettnek való

eljuttatásának módja kapcsán. Spanyolországban a végső kedvezményezettek – kulturális sokszínűségükkel összhangban – változatosabb élelmiszereket kértek. Észtországban egyes végső kedvezményezettek úgy nyilatkoztak, hogy az élelmiszercsomagok súlya miatt vagy az elosztási központok távoli elhelyezkedése miatt nehézségeket tapasztaltak az élelmezési segély igénybevétele során. Olaszországban a partnerszervezetek azt emelték ki, hogy komoly adminisztratív terhekkel jár, ha a segítségnyújtás során önkéntesekkel dolgoznak.

Értékelések

Az OP II-t végrehajtó tagállamok értékelések vagy kutatási vizsgálatok keretében mérték fel a programot, hogy kiértékeljék a támogatási rendszert és megismerjék a különböző célcsoportok helyzetét. Németország a célcsoport kiinduló helyzetét vizsgálta, valamint azt, hogy a FEAD által nyújtott támogatás milyen hatással volt rá. Az eredményeket felhasználták a FEAD-finanszírozás második körét érintő tervezés során.

Az OP I-et végrehajtó egyes tagállamok a végső kedvezményezettek strukturált felmérését más értékelésekkel és kutatási vizsgálatokkal egészítették ki. Franciaország hat tagállamban készített a programról összehasonlító tanulmányt, amely azt állapította meg, hogy Franciaország és Csehország biztosította a legváltozatosabb élelmiszereket a végső kedvezményezettek számára. Litvánia a program teljes körű értékelését végezte el, amellyel azonosított bizonyos fejlesztendő területeket. Ilyen terület például a program és a nemzeti munkaügyi, egészségügyi és szociális politikák közötti komplementaritás megerősítése, vagy a bevált gyakorlatok partnerszervezetek közötti cseréjének ösztönzése.

4. KÖVETKEZTETÉSEK

2017-ben a FEAD-program a gyakorlati megvalósítás szempontjából jó úton haladt. A legtöbb tagállam jól kialakított, megfelelően működő programmal rendelkezett, amelyet az irányító hatóságok folyamatosan felülvizsgáltak és fejlesztettek. Az alapvető anyagi támogatás, amelynek terén kezdetben lemaradás volt tapasztalható, a közelmúltban az OP I támogatás második fontos komponensévé lépett elő. Néhány konkrét célcsoportban – különös tekintettel a hajléktalanok célcsoportjára – a korábbiakhoz képest több embert sikerült elérni. Van azonban néhány tagállam, amely 2017-ben még mindig a megvalósítás korai szakaszában volt, és/vagy visszaeséseket tapasztalt a segítségnyújtás megvalósítása terén, aminek következtében az élelmezési segély kiosztásához kapcsolódó adatok összességében csökkenést mutattak.

A végrehajtás négy éve folyik, és az EU-ban a leginkább rászoruló polgárok közül sokan kapnak eredményes segítséget. Korlátozott költségvetése ellenére a FEAD kiegészíti az anyagi nélkülözés enyhítésére, valamint a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelemre irányuló nemzeti erőfeszítéseket. Az EU-ban a szegénység kockázata összességében csökken, ami azt mutatja, hogy lényeges előrelépés történt az Európa 2020 stratégia célkitűzéseinek megvalósítása terén. Egyes tagállamokban ez a végső kedvezményezettek jogosultságának meghatározására is hatással volt. Az adatok és a partnerszervezetek becslései szerint a FEAD-támogatás 2017-ben összesen 12,9 millió emberhez jutott el.

A FEAD számos esetben olyan sajátos csoportokat is el tudott érni a leginkább rászoruló körében, amelyek egyébként semmilyen támogatást nem kapnának. Ilyen például azoknak az embereknek a csoportja, akik azért nem részesülnek állami támogatásban, mert éppen a szegénységi küszöb fölött élnek, vagy azoké az embereké, akik hajléktalanok,

fogyatékosokkal élők, távoli területeken élnek vagy nem beszélik a helyi nyelvet, és ezért nehezebben érhetők el. E tekintetben kulcsszerepet játszanak a partnerszervezetek, mivel rendelkeznek a kellő tudással és tapasztalattal, amely ahhoz szükséges, hogy e csoportokat elérjék és megfelelő segítséget nyújtsanak a számukra. A félidős értékelés rávilágított, hogy a FEAD segítette a partnerszervezeteket abban, hogy munkájukat professzionálisabban tudják végezni.

A kísérő intézkedések – amelyek a FEAD innovatív komponensét alkotják – a FEAD elődjénél tapasztaltakhoz képest láthatóbbak és kifinomultabbak voltak. Ezek az intézkedések lehetővé teszik, hogy az alapvető élelmezési segélyeket és anyagi támogatásokat célzott tanácsadás és iránymutatás, valamint a társadalmi befogadást célzó fókuszált tevékenységek kísérjék, aminek következtében nagyobb hangsúlyt kap a befogadást célzó megközelítés. Ez független attól, hogy a kísérő intézkedéseket a FEAD finanszírozza-e vagy sem. A strukturált felmérések is a kísérő intézkedések pozitív szerepét támasztották alá.

A FEAD rugalmassága – amelynek köszönhetően a tagállamok (és a partnerszervezetek) dönthetnek arról, hogy hogyan és mikor érik el a célcsoportokat – kulcsszerepet játszott abban, hogy a végső kedvezményezettekkel kölcsönös bizalomra alapuló kapcsolat épült ki. Egyes tagállamokban (különösen azokban, amelyek társadalmi befogadást célzó tevékenységeket végeznek) időbe telt, amíg a partnerszervezeteknek sikerült elérniük a célcsoportokat és pozitív kapcsolatot kialakítani velük. Különböző stratégiákra volt szükség, és a partnerszervezeteknek alkalmazkodniuk kellett a különböző helyzetekhez. A bevált gyakorlatok FEAD-hálózatban és a FEAD szakértői csoportjában történő folyamatos cseréje, továbbá a partnerszervezetekkel folytatott uniós és nemzeti szintű konzultáció tovább növelte a partnerszervezetek célcsoportok elérését lehetővé tevő kapacitását. A végső kedvezményezetteket vizsgáló strukturált felmérések szintén alapvető fontosságúak voltak, mivel segítették a tagállamokat a program gyengeségeinek és erősségeinek azonosításában, valamint a célcsoportok jobb megismerésében.

Több tagállam jelentős mértékben módosította a programot annak érdekében, hogy javuljon annak hatékonysága, valamint nagyobb hatással legyen a célcsoportokra, azonban továbbra is vannak fejlesztendő területek. Egyes tagállamok hosszú távú programozást fogadtak el, átszervezték a partnerszervezeteket és/vagy a kiosztási folyamatot, és rendszeresen gyűjtöttek visszajelzést a végső kedvezményezettektől. Bizonyos tagállamok a program ellenőrzését és értékelését is végrehajtották. Emellett egyes tagállamok (új projektek indítása helyett) növelték a jól működőnek bizonyuló projektek finanszírozására fordított összeget, bővítették az érintett célcsoportok számát vagy típusait, javították vagy bővítették a végső kedvezményezettek számára nyújtott árucikkek típusait, és új módszereket találtak a végső kedvezményezettek bevonására és bizalmuk kiépítésére. A tagállamoknak többek között célzott éves felülvizsgálati ülések keretében kell foglalkozniuk az éves jelentéstétel teljességével kapcsolatban jelenleg is tapasztalható elégtelenségekkel, a kiosztáshoz kapcsolódó aggályokkal és a kapcsolódó pénzügyi végrehajtási problémákkal.